

Difficulties Encountered by Syrian Students in Educational Activities

Ali Kaya

Ministry of National Education, Akkent Defne Primary-Secondary School, School Principal, Hatay, Türkiye

ABSTRACT

The aim of this study is to foreign students' (Syrian students) opinions about the difficulties they encounter in their educational and training activities. For this purpose, a phenomenology model which is a qualitative research model was used since qualitative data were collected to resolve the problem. In this context to obtain qualitative data the study group was composed of 23 primary school students of public school who study in Arsuz which is a district in Hatay province. These students were selected according to criteria (Primary school students, Syrian students, Continuing education and training activities) determined by the researcher in advance using a purposeful sampling method. Among interview types, semi-structured interview technique was used to create an answer for the problem in research. Through semi-structured interviews, students' views on the difficulties they experienced in educational activities were obtained Then, the obtained data were evaluated with content analysis. As a result of the research, it was determined that the students had communication, adaptation and behavior problems mainly due to language inadequacy. With this study, the obtained results presented findings to reveal the situation and current deficiencies of foreign students living in our country in schools.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 29.08.2022

Received in revised form: 07.10.2022

Accepted: 20.10.2022

Available online: 02.11.2022

Article Type: Research Article

Keywords: Foreign students, Syrian students, Educational problems

© 2022 JMSE. All rights reserved

1. Purpose of the research

In this study it was aimed to investigate the foreign students' (Syrian students) opinions about the difficulties they encountered in their educational and training activities.

Sub-problems related to the research;

- 1.What are the opinions of foreign students' (Syrian students) about difficulties they encountered in lessons?
2. What are the opinions of foreign students' (Syrian students) about difficulties they encountered about their teachers in school education?
3. What are the opinions of foreign students' (Syrian students) about difficulties they encountered with their friends in educational activities.?

2. Method

For this purpose, a phenomenology model which is a qualitative research model was used since qualitative data were collected to resolve the problem. In the study, semi-structured interviews were conducted with students in order to obtain their conceptions regarding the current status of difficulties they encounter in their educational and training activities. In this context to obtain qualitative data the study group was composed of 23 primary school students of public school who study in Arsuz which is a district in Hatay province. These students were selected according to criteria (Primary school

¹ Corresponding author's address: Ministry of National Education, Akkent Defne Primary-Secondary School, School Principal Arsuz Hatay, Türkiye
Telephone: 05058549646
e-mail: lodosdenizcisi75@hotmail.com

This study was produced from the author's master's thesis titled "Determination of the Difficulties that Foreign Students Encountering in their Educational And Training Activities".

students, Syrian students, Continuing education and training activities) determined by the researcher in advance using a purposeful sampling method. Among interview types, semi-structured interview technique was used to create an answer for the problem in research. Through semi-structured interviews, students' views on the difficulties they experienced in educational activities were obtained. During the preparation of the semi-structured interview form, the literature was first scanned and researched by the researcher. Then, related questions were formed (about demographic feature 8 questions and about subject 3 question) and expert opinions were taken. The interviews with the students were recorded on a voice recorder and transcribed. Then, the obtained data were evaluated with content analysis.

3. Findings

It has been determined that foreign students are faced with language-based difficulties due to not knowing Turkish, not knowing words and learning letters difficult. When the difficulties experienced by foreign students with their friends are evaluated; It has been determined that most of the students have behavioral and adaptation problems. It was concluded that the majority of the students preferred to play games, spend time and communicate with students from their own nationality and culture. When the difficulties experienced by foreign students with their teachers are evaluated; It was concluded that the majority of the students faced communication-oriented difficulties. It has been determined that the students are in situations such as not being able to understand the teacher, explaining themselves to the teacher, perceiving the teacher as speaking fast due to language differences.

4. Conclusion and Discussion

As a result of the research, it was determined that the students had communication, adaptation and behavior problems mainly due to language inadequacy. With this study, the obtained results presented findings to reveal the situation and current deficiencies of foreign students living in our country in schools. When the studies in the literature are examined, it has been determined that the most basic problem in education of foreign students is language problem (Ağdalyan, 2021; Alkalay, 2020; Arslan ve Uslu, 2020; Karaağaç ve Güvenç, 2019; Güngör ve Şenel, 2018; Erdem, 2017; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016). As a result, it is thought that by supporting and improving the language development of the students at the required level, the students' interest in the lesson will increase and they can have positive interactions with their teachers and friends.

Suriyeli Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Zorluklar

Ali Kaya

Millî Eğitim Bakanlığı, Akkent Defne İlk-Ortaokulu, Okul Müdürü, Hatay, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde karşılaştıkları zorluklara ilişkin yabancı uyruklu öğrenci grubunda yer alan Suriyeli öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda; araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Hatay ili Arsuz ilçesinde bir devlet okulunda öğrenim gören 23 ilkokul öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan bu öğrenciler amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme ile araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş olan ölçütlere (ilkokul öğrencisi olma, yabancı uyruklu öğrenci olma, eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ediyor olma) göre seçilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ile öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri elde edilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin temelde dil yetersizliğinden kaynaklı iletişim, uyum ve davranış sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmadan, elde edilen sonuçlar ülkemizde yaşayan yabancı uyruklu öğrencilerin okullardaki durumlarını ve mevcut eksikliklerini ortaya koymaya yönelik bulgular sunmuştur.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihiçesi:

Alındı: 29.08.2022

Düzeltilmiş hali alındı: 07.10.2022

Kabul edildi: 20.10.2022

Çevrimiçi yayımlandı:

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler: Yabancı uyruklu öğrenci, Suriyeli öğrenci, Eğitim sorunları

© 2022 JMSE. Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Son yıllarda Suriye, Irak, Afganistan, Ukrayna gibi ülkelerde yaşayan insanlar çeşitli nedenlerden dolayı hayatlarını daha iyi şartlarda ve güvenli bir şekilde devam ettirebilecek yaşam alanlarına göç etmiştir. Dolayısıyla bu durum onları zorunlu veya zorunlu olmayan göçlere onları mecbur kılmıştır. Özellikle Suriye’de yaşanan iç savaş, işsizlik ve gıda fiyatlarındaki yükselişler başta olmak üzere yoğun etki ve baskılar en uzun sınır komşumuzdan çeşitli ülkelere göç dalgasını tetiklemiştir (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016). Bu kapsamda Türkiye bu insanlar için savaştan uzaklaşabilecekleri güvenli bir alan olmuştur. Ayrıca Suriye’de yaşanan ve ne zaman biteceği belli olmayan bu durum beraberinde ülkemize gelen Suriyeli sayısının yıllara göre giderek artış göstermesine neden olmuştur (İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün (GİGM), 2022). Bu durum, göç eden ve göç edilen toplumun bireylerinin yaşamsal, kültürel, iletişimsel vb. değişikliklere sahip olmasından kaynaklı olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu bağlamda her iki taraf da birlikte yaşamayı sağlayabilmek için gerekli uyum sürecine ihtiyaç duymaktadır. Bu anlamda Suriyeli bireyler için uyum sürecini kolaylaştırmak adına çeşitli imkanlar sunulmuş ve yaşam standartlarını iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Korkmaz, 2019). Özellikle göç eden toplumlarda yediden yetmişe her bireyde göçün etkilerinin hissedildiği vurgulanabilir.

Çocuklar bu göç hareketi sürecinde en çok üzerinde durulması gereken paydaştır. GİGM (2022) yılı verilerine göre Türkiye’de 5-18 yaş arası okul çağında yaklaşık 1 milyon 283 bin Suriyeli çocuk bulunmaktadır. Böyle büyük bir orana sahip olan kesimin temel ihtiyaçlarının karşılandıktan sonra en zaruri ihtiyacının bir bireyin tüm hayatını etkileyecek süreci temsil eden eğitim olduğu ifade edilebilir. Fakat bu noktada birçoğunun okullara gitmediği tahmin edilmektedir (Mülteciler Derneği, 2021). Oysaki okullar bu öğrencilerin ülkeye, topluma adaptasyonunda rol oynayan kilit kurumlardır (Taylor ve Sidhu, 2012).

Bu kapsamda mevcut eğitim eksikliğinin önüne geçebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2014) “Yabancılara Yönelik Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Genelgesi” ile Suriyeli öğrencilerin eğitimlerinin illerde İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından denetlenen okullar ve Geçici Eğitim Merkezi (GEM)’ oluşturulmuştur. Bu süreç devamında Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine dahili noktasında MEB’e bağlı devlet okullarında eğitim öğretime devam etmelerini hedeflemiştir (Çakmak, 2018). Hızlı bir şekilde yürütülen bu uygulamanın birçok avantajını yanında dezavantajları da ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda devam eden göç dalgasına bağlı olarak yürütülen eğitim politikalarının iyileştirilme çalışmaları devam etmektedir.

Suriyeli öğrencilerin yabancısı oldukları Türk kültür sistemi ve eğitiminin içerisine dahil edilerek eğitim öğretimin doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi eğitim öğretim eksikliğine sahip bir neslin oluşmasının önüne geçebilir. Bu öğrencilerin toplumda kendilerine yer edinmeleri okula uyum süreci ile daha kolay hale gelmektedir (Mert ve Çıplak, 2017). Literatürde yer alan öğretmen ve yönetici görüşlerinin alındığı bazı çalışmalarda Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetleri çerçevesinde bazı sıkıntılar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Ağdalyan, 2021; Alkalay, 2020; Çakmak, 2018; Karaağaç ve Güvenç, 2019; Soybakış, 2021;). Bu anlamda tüm bu entegrasyon sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için Suriyeli öğrencilerin bu süreçte yaşadıkları zorlukların ilk elden ifade edildiği kapsamlı çalışmalar yürütülmesi gereklidir. Çünkü Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2020) raporları Türkiye’deki okullarda öğrenim gören Suriyeli öğrenci sayısını anaokulu için 35 bin 553; ilkokul için 338 bin 807; ortaokul için 222 bin 703 ve lise için ise 89 bin 518 olarak ifade etmiştir. Okul çağında olup da geride kalan 550 bin Suriyeli çocuğun ise eğitim görmediği ifade edilmiştir. (Mülteciler Derneği, 2021). GİGM (2022) verilerine göre; Hatay, Suriyelilerin yoğun olarak bulunduğu ilk 10 il arasında üçüncü sırada yer almaktadır. Özellikle Suriye’ye komşu olan ve tarihsel geçmişinden dolayı Hatay, Suriyeli bireylerin öncelikli tercih edip yerleştiği bir şehrimizdir. Dolayısıyla Hatay’da yer alan Suriyeli öğrencilerinin eğitim öğretim sürecinin detaylı bir şekilde ele alınmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sebepten yürütülen çalışmayla Yabancı uyruklu öğrenciler grubunda yer alan Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde karşılaştıkları zorluklarla ilgili öğrencilerin görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın kapsamında “Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?” problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde dersler ile ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde öğretmenleriyle ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde arkadaşlarıyla ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir? alt problemlere yanıt aranmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma eğitim-öğretim faaliyetlerinde Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları zorlukları ortaya çıkarmak ve bu öğrencilerin algılarının belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseninde tasarlanmıştır. Patton (2001) olgubilimi, bireylerin olguları ne şekilde algıladığı ve betimlediği, olguyu zihinlerinde nasıl oluşturup yorumladıkları ve diğer bireylere nasıl aktardıklarına dair konuların derinlemesine araştırılmasına odaklanma olarak açıklamıştır. Bu araştırmada da Suriyeli öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları zorluklara odaklanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

2021-2022 eğitim-öğretim yılında Hatay İlinin Arsuz İlçesinde bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 23 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçimi amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örnekleme

yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme önceden belirlenen ölçütler kapsamında türlerinin seçilerek durumun derinlemesine incelemesine sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışma grubu araştırmacı/araştırmacılar tarafından belirlenen öğrencilerin ilkokula devam etmesi, Suriye uyruklu olması ve eğitim-öğretim faaliyetlerine katılması ölçütlerine bağlı olarak seçilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişken		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	8	34,8
	Erkek	15	65,2
	Toplam	23	100
Sınıf seviyesi	1. sınıf	13	56,5
	2. sınıf	3	13,0
	3. sınıf	3	13,0
	4. sınıf	4	17,4
	Toplam	23	100
Yaş	6 yaş	9	39,1
	7 yaş	5	21,7
	8 yaş	3	13,0
	9 yaş	4	17,4
	10 yaş	1	4,3
	12 yaş	1	4,3
	Toplam	23	100
Anne Eğitimi	İlkokul	10	43,5
	Ortaokul	10	43,5
	Lise	3	13,0
	Toplam	23	100
Baba Eğitimi	İlkokul	12	52,2
	Ortaokul	8	34,8
	Önlisans	1	4,3
	Üniversite	2	8,7
	Toplam	23	100
Anne Mesleği	Ev hanımı	17	73,9
	İşçi	2	8,7
	Serbest Meslek	4	17,4
	Toplam	23	100
Baba Mesleği	İşçi	15	65,2
	Esnaf	4	17,4
	Serbest Meslek	4	17,4
	Toplam	23	100
Kardeş Sayısı	1 kardeş	1	4,3
	2 kardeş	2	8,7
	3 kardeş	8	34,8
	4 kardeş	9	39,1
	5 ve üzeri kardeş	3	13,0
	Toplam	23	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin sekizinin kız on beşinin erkek olduğu ve % 60,8’inin 6 - 7 yaş aralığında yer aldığı görülmektedir. Araştırma grubunun on üçü 1. Sınıf öğrenci iken dört tanesi 4. sınıf öğrencisidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumu incelendiğinde on öğrencinin annesinin ilkokul on öğrencinin annesinin ortaokul mezunu olduğu göze

çarpmaktadır. Baba eğitim durumu incelendiğinde ise; on iki öğrencinin babasının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir. Kardeş sayıları incelendiğinde; dokuza tanesinin 4 kardeşe ve sekiz tanesinin 3 kardeşe sahip oldukları görülmektedir. Anne ve baba mesleği incelendiğinde öğrencilerin on yedisinin annesinin ev hanımı olduğu babasının ise; on beş tanesinin işçi olduğu vurgulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinde yaşadıkları zorlukların derinlemesine incelenmesi için veri toplama aracı olarak öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yürütülmüştür. Görüşme, belirlenen bir hedef dahilinde sözlü iletişim vasıtasıyla veri toplama tekniğidir (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırma problemine detaylı bir cevap oluşturmak için görüşme türlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Analiz kolaylığı, görüşülen kişinin kendini daha rahat ifade edebilmesi ve zengin bilgi kaynağı sunması gibi avantajları içeren yarı yapılandırılmış görüşme; araştırmacının uygulama öncesinde soru içeriğini hazırladığı hem de konuya dair derinlemesine bir hazırlık yapmasına dayalı farklı soruların sorulmasında serbestlik içerilmesine olanak sağlayan bir görüşme türüdür (Büyüköztürk vd., 2008). Bu kapsamda veriler araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme ve kişisel bilgi formları aracılığı ile elde edilmiştir.

Bu araştırmada 23 ilkökul öğrencisi ile yürütülecek olan yarı yapılandırılmış görüşmeler için; demografik bilgilere yönelik sekiz ve eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili beş sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuştur. Yürütülen yarı yapılandırılmış görüşmeler alınan öğrenci velilerinden alınan izinler doğrultusunda ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş ve daha sonra yazıya aktarılmıştır. Veriler toplanırken öğrencilerin yanında Türkçe'den Arapça'ya Arapça'dan Türkçe'ye çeviri yapan bir tercüman bulundu. Hatay bulunduğu bölge nedeniyle Arapça ve Türkçe iki dili de aynı anda bilen birey sayısının fazla olduğu bir şehir olduğundan görüşmeler sırasında büyük problemler yaşanmamıştır. Görüşmeler yaklaşık 5-6 dakika sürmüştür.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenme sürecinde içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizi, araştırmadaki veri toplama araçları ile elde edilen verilerin benzeyen ve bağlantı olanların bir arada toplanarak kavram ve tema isimlendirilmesi ile düzenlenerek değerlendirilmesidir. Bu analiz verilerin kodlanması, temaların oluşturulması ve düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olacak şekilde aşamalardan geçmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Ardından tek tek incelenmiş ve araştırmacı tarafından kodlama ve tema oluşturma çalışmaları gerçekleştirilerek tema ve kodlar frekans ve yüzde hesaplamaları ile birlikte tablolar halinde sunulmuştur. Verilerin analizinde ilk olarak yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen öğrenci görüşlerinin verileri Ö1, Ö2, Ö3,.....Ö22, Ö23, şeklinde isimlendirilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği için veriler fen bilgisi eğitiminde doktorasını tamamlamış bir uzmana sunulmuştur. Miles ve Huberman (1994)'ın önerdiği formül doğrultusunda analiz yüzdesinin %80 olduğu tespit edilmiştir. Değerin %70 ve üzerinde olması Miles ve Huberman (1994) tarafından bu durumun güvenilir olduğu belirtilmektedir. Araştırmanın tutarlılığı için; çalışma grubunda yer alan öğrencilerin görüşmelerde verdiği cevaplar doğrudan alıntı olarak eklenmiştir. İç geçerlik (inandırıcılık) için Suriyeli öğrencilerin yaşadığı sıkıntıları yansız ve başarılı bir şekilde ortaya koymak için katılımcı teyidi ve uzman incelemesi çalışmaları yapılmıştır. Dış geçerlik yani aktarılabirlik için ise zengin ve detaylı betimleme ve amaçlı örnekleme yönetimine yer verme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Tüm bu işlemler neticesinde çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik boyutlarının sağlandığı ifade edilebilir.

3. Bulgular

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilere "Derslerde konuyu anlamakta sorun yaşıyor musun? Yaşıyorsan bu sorunları bizimle paylaşır mısın?" sorusu yöneltilerek öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde dersler ile ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Öğrencilerden elde edilen yanıtlardan oluşturulan bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Dersler İle İlgili Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Sıklık Frekans	Sıklığa Bağlı Yüzde
Dil ve dil bilgisi eksikliği	Türkçe bilmeme	12	19,3
	Kelime bilmeme	5	8,1
	Harfleri öğrenememe	4	6,4
Motivasyon eksikliği	Karmaşık/zor gelme	6	9,7
	İlgimi çekmeme	4	6,4
	Sıkılma	3	4,8
Kendini ifade etme eksikliği	Konuşurken zorlanma	4	6,4
	Okurken zorlanma	5	8,1
	Yazarken zorlanma	6	9,7
Akademik eksiklik	Araç-gereç eksikliği	2	3,2
	Ödevleri yapamama	5	8,1
	Dersi anlamama	6	9,7
Toplam		62	100

Tablo 2’de öğrenci ifadeleri incelendiğinde; dersler ile ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin cevaplarının “Dil ve dil bilgisi eksikliği”, “Motivasyon eksikliği”, “Kendini ifade etme eksikliği” ve “Akademik eksiklik” temalarına dahil edildiği ve cevaplarda en fazla sıklıkla “Dil ve dil bilgisi eksikliği” temasına yer verildiği görülmektedir. Öğrenci yanıtları derslerdeki zorlukların genellikle “Türkçe bilmeme”, “Karmaşık/zor gelme”, “Yazarken zorlanma”, “Dersi anlamama” şeklinde olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca “Sıkılma” ve “Araç gereç eksikliği”ne bağlı olarak derslerde zorlandıkları belirtilmiştir.

Karmaşık/zor gelme ve dersi anlamama kodları kapsamında Ö7 kodlu öğrenci: “Dersleri anlamıyorum. zor olduğu için problem oluyor. Çok zor oluyor yapmak istiyorum olmuyor zor” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ödevleri yapamama ve kelime bilmeme kodları kapsamında Ö11 kodlu öğrenci: “Öğretmenin anlattığı bazı kelimeleri veya söylediklerini anlamıyorum. Ödevlerden hiç bişey anlamıyorum yapamıyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Türkçe bilmeme ve harfleri öğrenememe kodları kapsamında Ö14 kodlu öğrenci: “Dilim farklı Türkçe çok bilmiyorum. Harfler zor öğrenemiyorum bilemiyorum o yüzden.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Konuşurken zorlanma kodu kapsamında Ö15 kodlu öğrenci: “Bazen yaşıyorum konuşmam çok zor ben de konuşmuyorum sorun oluyor konuşmak anlatamıyorum ki.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilere “Arkadaşlarıyla sorun yaşıyor musun? Yaşıyorsan bu sorunları bizimle paylaşır mısın?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde arkadaşlarıyla ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Öğrencilerden elde edilen yanıtlardan oluşturulan bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerden Biri Olan Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Arkadaşlarıyla İlgili Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
Yaşamıyor		4	12,5
Dil problemi	Arkadaşını anlamama	3	9,4
Akran etkisi	Üst sınıftaki öğrencilerin rahatsız etmesi	3	9,4
Davranış problemi	Arkadaşlarıyla anlaşamama	9	28,1
	Oyunlara alınmama	3	9,4
Uyum problemi	Akrabaları ile arkadaşlık kurma	7	21,8
	Tek kalmayı isteme	3	9,4
Toplam		32	100

Tablo 3'te öğrenci ifadeleri incelendiğinde; arkadaşlarıyla yaşadıkları zorluklara ilişkin cevaplarının "Yaşamıyor", "Dil problemi", "Akran etkisi", "Davranış problemi" ve "Uyum problemi" temalarına dahil edildiği ve cevaplarda en fazla sıklıkla "Davranış problemi" temasına yer verildiği görülmektedir. Öğrenci yanıtları arkadaşlarıyla yaşadıkları zorlukların genellikle "Arkadaşlarıyla anlaşamama", "Akrabaları ile arkadaşlık kurma" şeklinde olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca "Yaşamıyor" olarak arkadaşlarıyla zorluk yaşamadıkları belirtilmiştir.

Akrabaları ile arkadaşlık kurma ve tek kalmayı isteme kodları kapsamında Ö6 kodlu öğrenci: "Yalnız kalmayı istiyorum. Oyun oynarsam kuzenlerimle oynuyorum ama tek kalmayı seviyorum." şeklinde görüş bildirmiştir.

Yaşamıyor teması kapsamında Ö8 kodlu öğrenci: "Ben arkadaşlarımı seviyorum sorun yok." şeklinde görüş bildirmiştir.

Arkadaşlarıyla anlaşamama kodu kapsamında Ö13 kodlu öğrenci: "Bazen arkadaşlarımla kavga edebiliyorum ama sonra barışıyoruz." şeklinde görüş bildirmiştir.

Oyunlara alınmama kodu kapsamında Ö17 kodlu öğrenci: "Beni oyunlarına almıyorlar. Alınca da kavga çıkıyor. Kim kazandı kavgası o zaman oyun bozuluyor. Oynayamıyoruz." şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilere "Öğretmenlerinle sorun yaşıyor musun? Yaşıyorsan bu sorunları bizimle paylaşır mısın?" sorusu yöneltilerek öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğretmenleriyle ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Öğrencilerden elde edilen yanıtlardan oluşturulan bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Öğretmenleriyle İlgili Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Frekans	Yüzde
Yaşamıyor		4	13,8
İletişim problemi	Öğretmeni anlamama	14	48,3
	Öğretmenle konuşamama	6	20,7
	Öğretmenin hızlı konuşması	3	10,3
Davranış problemi	Öğretmenin uyarması	2	6,9
Toplam		29	100

Tablo 4'te öğrencilerin öğretmeniyle yaşadıkları zorluklara ilişkin cevaplarının "Yaşamıyor", "İletişim problemi" ve "Davranış problemi" temalarına dahil edildiği ve cevaplarda en fazla sıklıkla "İletişim problemi" temasına yer verildiği görülmektedir. Öğrenci yanıtları öğretmenleriyle yaşadıkları zorlukların genellikle "Öğretmeni anlamama", "Öğretmenle konuşamama" şeklinde olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca "Yaşamıyor" olarak öğretmeniyle zorluk yaşamadıkları belirtilmiştir.

Öğretmenin hızlı konuşması kodu kapsamında Ö1 kodlu öğrenci "Öğretmenim çok hızlı konuşuyor ben anlamıyorum. Hızlı konuşuyorsun deyince yavaşlıyor. Öğretmenimi çok seviyorum." şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmeni anlamama ve öğretmenin uyarması kodları kapsamında Ö3 kodlu öğrenci " Öğretmenimi bazen anlamıyorum derste bazen kalkıyorum o da bana kızıyor. Ben de oturuyorum" şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmeni anlamama kodu kapsamında Ö21 kodlu öğrenci " Evet sorun yaşıyorum. Bazen hocalarımın dediğini anlamıyorum. Zor oluyor." şeklinde görüş bildirmiştir.

Yaşamıyor teması kapsamında Ö18 kodlu öğrenci "Yaşamıyorum, çünkü öğretmenim bizi çok seviyor. Benle çok ilgileniyor çok güzel. " şeklinde görüş bildirmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma sonucunda, Suriyeli öğrencilerin eğitim ve öğretim faaliyetleri içerisinde yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur. Buna bağlı olarak; yabancı uyruklu öğrencilerin derslerde Türkçe bilmeme, kelime bilmeme ve harfleri zor öğrenmeye bağlı olarak dil temelli

zorluklarla karşı karşıya kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin; temelde dil problemine bağlı olarak ilgi ve motivasyon eksikliği yaşadıkları, okuma, yazma ve konuşma becerilerinde yetersiz kaldıkları dolayısıyla kendilerini ifade etme güçlükleri yaşadıkları, dersleri anlamadıkları, ders malzemelerin olmamasından ve ödevlerini yapamadıklarından ötürü akademik olarak yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu araştırma bulgusunu destekler nitelikte literatürde yabancı öğrencilerin eğitim sürecindeki en temel sorununun dil problemi olduğunun belirlendiği görülmektedir (Ağdalyan, 2021; Alkalay, 2020; Arslan ve Uslu, 2020; Erdem, 2017; Güngör ve Şenel, 2018; Karaağaç ve Güvenç, 2019; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016). Polat (2012) öğretmenlerle yürüttüğü çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenme, iletişim kurma, kendini ifade etme, anlama, uyum sağlamada dil yetersizliğinden dolayı yabancı uyruklu öğrencilerin çeşitli zorluklar yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin dil gelişiminin yeterli şekilde desteklenmesi ve geliştirilmesiyle derse olan ilgi ve motivasyonlarının artması ve okulu benimsenmeleri dolayısıyla bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişmesinde pozitif anlamda etki sağlayacağı düşünülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin arkadaşlarıyla yaşadıkları zorluklar değerlendirildiğinde; öğrencilerin çoğunluğunun davranış ve uyum açısından çeşitli problemler yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bazı öğrenciler ise bu durumun aksine şartlara uyum sağlayarak arkadaşlarıyla sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu bulguyu destekler şekilde Çerci ve Canalcı (2019) çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğun kendi uyruğu dışındaki öğrencilerle olumlu bir bağ ve iletişim kurduğunu belirlemiştir. Araştırmada öğrencilerin bir kısmının yalnız kalma eğiliminde olmayı tercih etmelerine rağmen çoğunluğunun kendi uyruğundan, kültüründen öğrencilerle oyun oynamayı, vakit geçirmeyi, iletişim kurmayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Karaağaç ve Güvenç (2019) Suriyeli öğrencilerin eğitim sorunlarını öğretmenlerin gözünden belirlemeye yönelik olan çalışmaları sonucunda öğrencilerin dilden ve arkadaşlarının tutumundan kaynaklı olarak arkadaşlarıyla uyum problemi yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde Topsakal ve diğerleri (2013) çalışmada ise bu öğrencilerin dil ve kültür uyumsuzluğundan kaynaklı sınıftaki diğer öğrencilerle problemler yaşadıkları vurgulanmıştır. Nasrin (2001)'in Avrupa hariç yabancı ülkelerden gelen üniversite öğrencileriyle yürütülen çalışması neticesinde öğrencilerin dil becerisine bağlı yetersizlikten dolayı kendilerini iletişime kapattıkları ve kendi aralarında iletişime açık oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmada Nasrin (2001) destekleyecek şekilde dil ve kültür farklılıklarından ötürü öğrencilerin akranlarıyla ve üst sınıf düzeyindeki öğrencilerle sorun yaşadıkları vurgulanmaktadır. Bu bilgiler dil sorununun ortadan kaldırılmasıyla sevgi ve saygıya dayalı bir ortamda öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütebileceklerinin göstergesidir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin öğretmenleriyle yaşadıkları zorluklar değerlendirildiğinde; öğretmeni anlayamaması, kendini anlatamaması, dil farklılığından dolayı öğretmenin hızlı konuştuğunu düşünmesi gibi durumlar içerisinde kalmalarına bağlı olarak iletişim odaklı zorluklarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Dil ve kültür farklılığına bağlı olarak öğrencilerin başta öğretmenleri ve etraflarındaki bireyleri anlamakta zorlandıkları belirtilmiştir (Güngör, 2015). Erdem (2017), Ciğerci ve Güngör (2016) ve Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) çalışmalarında yabancı uyruklu öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim aksaklıkları yaşadıklarını tespit etmiştir. Bu bulguların tam tersi şekilde bu çalışmada dili öğrenen öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim sorunu yaşamadıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin öğretmenleriyle yaşadıkları problemlerin dil öğrenimiyle düzelebileceği ve bazı öğrencilerin bu durumu erkenden çözüme ulaştırdıkları söylenebilir.

Formal eğitim kapsamında öğrencilerin yaşadıkları sıkıntıların çoğunluğunun dil sorunu, iletişim yetersizliği olduğu düşünüldüğünde; öğrencilerin özellikle bu becerilerini geliştirmek amacıyla eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde Türkçe okuma, yazma ve konuşmaya dayalı öğrencilerin ilgisini çekecek oyun, yarışma, turnuva gibi uygulamaya dayalı etkinliklerin planlanması ve yürütülmesi sağlanabilir. Öğrencilerin okul ortamına uyum kazanmalarına katkı sağlayacak çeşitli destek hizmetleri sunulabilir. Okullarda görev yapan öğretmenlere bu öğrencilerle iletişimi kolaylaştıracak çeşitli destek materyalleri sağlanabilir. Bu çalışmaya ek olarak Suriyeli öğrencilerin çeşitli bilişsel ve duyuşsal beceri ve

özelliklerini derinlemesine araştırmaya dayalı uzun soluklu nitel çalışmalar ve bu becerilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ile ilgili araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin de benzer konular ile ilgili görüşleri belirlenebilir.

5. Kaynakça

- Ağdalyan, A. (2021). *Kilis ilinde öğrenim gören ilköğretim çağındaki Suriyeli öğrencilerin eğitimde yaşadıkları güçlükler ve bunlara yönelik çözüm önerileri (okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak yapılan bir inceleme)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kilis.
- Alkalay, G. (2020). *İlkokul yöneticilerine ve sınıf öğretmenlerine göre Suriyeli sığınmacı öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Arslan, Ü. G., & Uslu, F. (2020). Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları zorluklar. *NEÜ Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 203-216. doi:10.51119/ereegf.2020.6
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ciğerci, F. M., & Güngör, F. (2016). The problems encountered by the foreign primary school students from the perspectives of classroom teachers (Bilecik sampling). *Journal of Education And Future*, 10, 137.
- Çakmak, Ö. (2018). *Okul yöneticilerinin gözüyle suriyeli öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Kilis Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Çerçi, A., & Canalcı, M. (2019). Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyon sürecinde yaşadığı iletişim sorunları. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 57-66.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM). (2022). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. tarihinde T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü: <http://www.goc.gov.tr/> adresindeki sitesinden edinilmiştir. (Erişim tarihi: 20.08.2022).
- Güngör, F. (2015). *Yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Güngör, F., & Şenel, A. (2018). Yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 124-173. DOI: 10.18039/ajesi.454575
- Karaağaç, F. C., & Güvenç, H. (2019). Resmi ilköğretilere devam eden Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitim sorunları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 530-568. DOI: 10.26466/opus.530733
- Korkmaz, İ. (2019). *İlkokul öğretmenlerinin suriyeli öğrencilerin akademik başarı ve okul ortamı uyumuna ilişkin gözlemlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- MEB. (2014). *Yabancılara yönelik eğitim-öğretim hizmetleri*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yabyonegiogr_1/yabyonegiogr_1.html adresindeki sitesinden edinilmiştir. (Erişim tarihi: 27.03.2022).

- MEB (2020). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Göç ve Acil Durum Daire Başkanlığı. https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_11/18114946_17155955_3_KASIM_2020_YNTERNET_BULTENY_Sunu.pdf adresinden erişilmiştir. (Erişim tarihi:21.09.2022)
- Mert, İ. S., & Çıplak, B. (2017). Suriyeli ve Diğer Yabancı Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Adaptasyonu ve Okul İçi İletişimlerine Yönelik Bir İnceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 68-79.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publication.
- Mülteciler Derneği. (2021). Türkiye'deki Suriyeli sayısı mart 2021. <https://mülteciler.org.tr/Turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> adresinden erişilmiştir. (Erişim tarihi:21.09.2022)
- Nasrin, F. (2001). International female graduate students' perceptions of their adjustment experiences and coping strategies at an urban research university, Speeches/ Meeting Papers. Web: www.eric.com adresinden erişilmiştir. (Erişim tarihi:11.05.2022)
- Patton, M. Q. (2001). *Qualitative research and evaluation methods* (2nd Edition). Thousand oaks, CA: Sage Publications.
- Polat, F. (2012). *Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., & Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1),208-229.
- Sayın, Y. Usanmaz, A. & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13.
- Soybakış, Ş.G. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere yönelik tutum ve görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kilis.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taylor, S., & Sidhu, K. (2012). Supporting refugee students in schools: What constitutes inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 16(1), 39-56.
- Topsakal C., Merey Z. & Keçe, M. (2013). Göçle gelen ailelerin çocuklarının eğitim-öğrenim hakkı ve sorunları üzerine nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 547- 560.
- Türk Dil Kurumu, (2022). *Göç tanımı*. Türk Dil Kurumu'nun <http://www.tdk.gov.tr/> adresindeki sitesinden edinilmiştir. (Erişim tarihi: 27.03.2022).